

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Julige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó hármentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasznála-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasáboz
egy es sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számítottatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca U h r m a n n M á r t o n
műkereskedésében.

Szerda, március 27. 1861.

13. szám.

Negyedik évi folyam.

A gabonakereskedés és a drágaság nemzetgazdasági s közrendészeti szempontból.

III.

A drágasággal járó bajok orvoslására célzó utak, módok és eszközök sorában tagadhatlanul a legtermészetesb s leghatályosbnak: lehetőleg eleven értelmiségtől vezérlett és tőkékben bővelkedő gabonakereskedés nyilvánítandó. A gabonakereskedés egyike a forgalom azon ágainak, mely már tulajdonképeni természeténél fogva (gyakori s előre nem látható áringadozások, terméskülönbségek, szállítási akadályok sat.) legtöbb nehézségekkel és bajokkal jár, s ép azért csak a magasb műveltségi fokokon szokott teljesebben kifejlődni, a hol t. i. már tökélyesb közlekedési rendszer, nagyobb tőkék, üzletszellem és vállalkozói bátorság található, s hol egy különös ez üzletággal foglalkodó néposztály, az ugynevezett gabonakereskedők osztálya képződött, a ki erejét tőkéit és idejét e főfontosságú és szükségességű vállalati szaknak szenteli. És mégis, csodálatra méltón, ép a gabonakereskedők osztálya az, a mely a tudatlan nép szemeiben nemcsak a legfőlsőlegesb hanem a legveszélyesb is, a mennyiben, mint sokan gondolják, a gabonakereskedők által fogantatosított nagybani jószágösszevásárlások által, a gabona megdrágíttatik, a fogyasztók a kereskedőktől csak nagyobb áron kaphatják meg a gabonát mint a termelőtől, s hogy így sokszor éppen a gabonakereskedők azok, a kik a drágaságot sőt magát az éhséget is előidéz-
zik, csakhogy nyerészkedhessenek a fogyasztók kárával! — E nézetből kiindulva, sok álladalomban ezelőtt a gabonakereskedés sok mindenféle korlátozásoknak volt alávetve, jelesül azáltal is, hogy a gabnatermelőknek megtiltatott jószágukat a gabonakereskedőknek közvetlenül eladni, hogy a fogyasztók bizonyos előjogokkal ruháztattak fel, például midőn a pékeknek és a közönségnek mindenkor joga volt a piacra hozott gabonakészletből magát előbb ellátni, s hogy a gabnakereskedők csak aztán bocsátottak a piacra, hogy szinte vásárolhassanak! E balfelfogás és félszeg nézeteknek alaptalansága azonban csakhamar kifog tűnni, ha tekintetbe vesszük azt, hogy a gabonakereskedő mindenekelőtt a mezőgazdának árukeletét mozditja elő s időmeg költség megkimélését lehetségessíti; — hogy to-

vábbá a fölösleget és a szükségét különböző vidékeken és időkben kiegyenliti, s így az árak nagyobb egyformaságát is idézi elő; s mind a fogyasztóknak mind a termelőknek javára vagyon; ha tekintetbe vesszük továbbá azt, hogy a gabonakereskedő ott a hol a gabona felesleges mennyiségben vagyon, kereslete által az árt felszökteti (s így a termelőnek van javára) de másfelől, t. i. ott hol szükség mutatkozik, a gabona oda-
szállítás által a nagyon nyomasztó drágaságot megakadályozza, (tehát a fogyasztóknak használ); — hogy a gabonakereskedő a gondtalan vagy a viszonyokkal nem ismeretes közönség érdekében gyűjt, a jótermésű év fölöslegeiből, hogy a rosz termésű években enyhíthessen a szükségesen; valamint azt is, hogy a gabonakereskedő jókori árfőlemelés által mintegy figyelmezteti a közönséget a fogyasztásbani takarékoszágra, miután csak ily uton lehet kivált rosz termésű években a nép nagy részét az annyira szükséges mértékletességre indítani! s mivel magának a népek tulajdon érdekében áll, nehogy a drágaságból éhség támadjon, oly árak előidézése, a melyek a gabonakereskedés és a gabonaszükséglet közti valódi aránynak a legközelebbi aratásig tökéletesen megfeleljenek. De ép úgy a kereskedőknek is érdekökben áll, hogy mindenkor a megkívántató gabonamennyiségek jussanak a piacra, s pedig illő és méltányos áron, mert ha nagyon is keveset hoznak ki a piacra, könnyen megtörténhetnék, hogy a beköszöntő aratáskor még készleteik volnának, a melyek az előbbi árak tekintetében majdnem érték nélküliek; a hol azután veszteségével, keserűn lakolna önmaga, tulzott haszonlesése és üzérkedése vagy tévedése miatt. — Ép ezért nem kell tartani attól, hogy a gabonakereskedők uzsorai árfelszöktetésre amugy könnyedén képesek lennének, a honnan azután kitetszik az is, hogy még rosz termés után is, megegyezik a kereskedő valódi felfogott érdeke a fogyasztókéval, valamint az is, hogy a jogos körben megmaradó önzés vagy önhaszonvágy a közjó és közhaszon követelményeivel ellentétben szükségkép nincsen.

De még más szempontokból is lehet e kérdést figyelembe venni. Így mindenekelőtt kétségen kívüli dolog az, hogy a kereskedőnek nyereségét jogtalan-
nak nevezni, nagyon is helytelen és méltánytalan volna, ha meggondoljuk, mily nagy áldozatokkal és veszélyekkel jár ez üzletnem; hogy egy vállalati ág sem köve-

tel annyi költséget szállítás, felhalmozás, raktározás tekintetében, hogy egy sem rendtelenebb, előreszámításnak kevesebbé alávetett mint ép a gabonakereskedés; s hogy négy öt évi jótermésű áraknál alig kaphatván be kiadott tőkéit a kereskedő, ha a hatodik esztendőben 100 procentot nyer, ez még mindig nem ép igen fényes nyereség és kárpótlás az öt éven át veszendőbe ment kamatok és fáradsághoz mérve. Csak magasb áraknál lebet továbbá számolni arra, hogy még távolvidékekről is szállitathassanak gabnakészletek a piacra, másként nem, a mi pedig igen sokszor nagy csapás lehetne egész vidékekre nézve. Még maga a drágaság alkalmávali nagybani összevásárlás (Aufkauf) sem kárhoztatható föltétlenül; az árak ugyanis magasan állanak, de a kereskedőnek nézete szerint még nem oly magasan, a mint azt a szükség és a készlet közti arány megkívánja, s magával hozná. Ha tehát jól számított most a kereskedő, a közönséget megóvja a nagyon is gyors és terjedelmes fogyasztástól, ha nincsen igaza, akkor veszteségében, mintegy bűnhődik! Kétség esetében mindig jobb ha komolyabb mintha rózsás színben tekintetik a dolog, annyival is inkább, mivel az első esetben a közönség némely áldozatokat volt kénytelen hozni, de az utolsóban valódi éhségveszélybe juthatott volna. — Végre meg kell gondolni azt is, hogy a kereskedőknek bizonyosan óriási tőkékkel és gabonakészletekkel kellene birniok, ha igen felakarnák verni az árakat, vagy ép mint sokan hiszik, a gabonakészletek visszatartása által kényük szerint meghatározni azokat; nem tekintvén azt, hogy ez minden kereskedők közt bizonyos egyetértést, egészen hasonló nézeteiket a piaci viszonyok felett föltételezne, sőt még azt is szükségesitené, hogy mindnyájuknak egyenlő képessége és ereje volna az eladással várakozni, — a mi alig gondolható vagy remélhető. Alacsony mivelt-ségfokokon, a hol a kereskedők száma kicsiny, a piac szűk, a tőkék kisebbek, s a vállalkozók számaránya csekély volt, ilyesmi tán megtörténhetett, de magasb fejlettségű álladalmakban a gabonauzsrátóli félelem rendszeren nem más, mint rémek tóli félelem, melynek közönségesen még azon rossz következménye is szokott lenni, hogy minden oly üzletág melyre szükség vagyion, s melyet a népvélemény sujt, és megvet, vagy ép lázadásoktól is tartani kényyszerül, mindenkor szükségkép nagyobb munka- és tőkejövedelemre és nyereségre teszen szert, mint egyébként tenni képes volna; továbbá még az is, hogy ép ily megvetése a gabonauzletnek minden becsületes és épszívü embert onnan elrettent, s csak azokat hagyja ott, a kik csalárd s pusztá haszonlesési módokon fognak eljárni és munkálódni. Nincs tehát kétség abban, hogy drágaság ellen nincs jobb s természetesb biztosíték és gyógyszer mint egyfelül egy művelt gazdag s élénk vetély- és versenyzési ösztön által vezérelt gabonakereskedő osztály, másfelől lehető legszabadabb gabonaforgalom s kereskedési állampolitika, mely mind a termelőt nagyobb erőfeszítés productio és üzlettökélyesítésre bírja, mind a kereskedőnek azt a fokát a szabadságnak s kor-

látlan üzletmozgalomnak megadja, a mely e főfonságú vállalatag minél elevenebb s minden tekintetben megnyugtatóbb fogamatba vételére okvetlenül szükséges.

(Vége köv.)

Kervei.

A kereskedelmi kamarák.

Most, miután a 12 éves interregnum állitványai egymásután a megsemmisítés rovására jutnak, senki sem jövendöl többé a kereskedelmi kamaráknak is hosszabb tengődést pár hétnél.

Ez annál bizonyosabbnak tekintetik, mivel legközelebb az országbirói értekezleteken a közjegyzőség fölött is pálcza törtetett, ámbár jól emlékezhetünk még rá, hogy a forradalom előtt kevéssel az akkori szabadelvü publicistika pöngeté éppen ezen intézmény behonosításának szükségességét. Eltöröltetésének okai: 1. népszerűtlensége, 2. a hiteles helyek visszaállítása, 3. a váltójegyzői functiók rehabilitatioja, 4. a hagyatékok felvételének a hatóságokhozi utasítása. Az első eltűnt volna önmagától, ha az állomások osztogatásánál nem a „gutgesinnt“ személyeket szemelték volna ki e jövedelmesnek hitt hivatalok betöltésével: népszerűtlensége az intézvénynek tehát a népszerűtlen képviselőktől származott. 2. A hiteles helyek távolról sem helyettesitik a közjegyzőt, mert habár erkölcsi tekintélyük nagyobbnak látszassék is, de kiható tevékenységet nem fejtenek ki, a közönség köré nem lépnek képviselőik, kisebb fontoságú ügyekben pedig a nép által, mely őket nem is ismeri részint ünnepélyességük, részint távolságuk miatt nem használtatnak. 3. A váltójegyzők behozatala már egy lépés volt a szükségesség terén, miből a közjegyzőség lassankinti kifejtése jóformán céloztatott is: meghagyassanak-e egymás mellett, vagy összeolvasztassanak, az a törvényhozás eldöntése alá fog terjesztetni. 4. A hagyatéki felvételek a városokban a hatóság által még csak rendszeresen intéztethetnek el, de a vidéken a gyakorlatlan szolgabírák s esküttek, s ezeknek 3 évenként megújuló utódai által sok zavarnak nézhetünk elébe.

Bocsánat e kitérésért, de a közjegyzőség intézvénye és sorsa egészen párját képezvén a kereskedelmi kamaráknak, lehetlen volt annak érintését mellőznöm, — annál kevésbé, mert leverő volna látni, hogy a kereskedelmi kamarákra is csak ily sors várjon, valamint az volt a közjegyzőké is.

A kereskedelmi kamarák intézményének korszerű reorganisatióra van szüksége, de eltöröltetése azon bajba hozhat bennünket, hogy rövid időn szükségességüket belátandván, majd szégyeneljük visszaállitásukat, s a közérdeknek kellend szenvedni és tengeni a következetlenség ez álszégyenének nyomása alatt.

Példát vehetnénk Bécsről. Ott is azzal kezdék ezelőtt másfél éve a gazdálkodást és egyszerűsítést, hogy a birodalom legjelentékenyebb érdekeinek s jövedelmi forrásának előmozdító közegét, a kereskedelmi ministe-

riumot feloszlaták, és az eddig összetartozott concentricus hatáskörű alszakmákat négy más ministeriumba szakgatták széllyel. De ha már a kormány belátva az elhamarkodást, visszaállítá a hivatalt, — miért nem nézünk mi kissé tovább orrunknál, s példát véve rajt, ne döntögetnénk nyakrafőre minden combinatio nélkül, a mit elől-utol találunk, mielőtt életképességének kérdése vita alá jőne.

Tudjuk, hogy volt 1848-ki kereskedelmi ministerünk Klauzál Gábor egy tervezetet már dolgoztatott a kereskedelmi kamarák behozatala és szerkezetéről, s így őket csak azon okból, mert a gyűlöletes interregnum létesíté, minden további appelata nélkül elvetni annál kevésbbé lehet, mert ellenük hasznosságukkal fölerő nyomatékokat felhozni nem tudunk.

A kereskedelmi kamarák XIV. Lajos híres miniszterének Colbertnek teremtményei, ki nemcsak Franciaország, de Europa államgazdászatában korszakot képezett. Eredeti hazájuk azóta nyolc kormányrendszeri alakzaton ment át, melyek öt esetben új dynastiákat is léptettek a világ szinpadára, de azért a kereskedelmi kamarák ott maig nemcsak fennállnak és tekintélyben részesülnek mind a nép mind a kormányférfiak részéről, de még egy nemére a politikai tekintélynek is jutottak, — mi nem csodálandó ott, hol az ország morális sulyját és erejét a polgárosztály, a bourgeoisie képezi. Emlékezhettünk reá, hogy III. Napoleon a 2-ik december után udvaroncain kívül a Bordeauxi kereskedelmi kamara által üdvözöltetvén a független közép-rend közül először császárnak, — mily nagy sulyt fektetett kormánya erre: no hanem ez még mindamelllett is elég sulytalan volt, miután tudjuk, hogy a színész sem kérdi, honnét jó a taps, csak elég lármás legyen.

Nálunk is szokásba vétetett ugyan, hogy a kereskedelmi kamaráknak a hivatalos tisztelgéseken a közhatóságok sorján meg kellett jellenniök, — de az interregnum alatt ez csak számszaporítási jellemmel birt, (különben a magyar kamarák az ilyen tisztelgésekben nem igen vettek részt) valamint ma még hazánkban azok szavának sulyja oly tekintélyre nem számolhat ugyan, mint külföldön, mert nálunk a közép-rend még csak keletkezöben van, — de éppen ennek magának és az erre mindig nyomatékkal támaszkodható kormánynak érdekében van, hogy annak öntudatra-jutása s erkölcsi szervezkedése ezen egyik leghatékonyabb közeg által előmozdittassék.

Mi a panasz a kereskedelmi kamarákra?

1. Népszerűtlenségük, 2. a miattok ránk rótt adópótlék, 3. eredménytelenségük.

Népszerűtlenségük részint a felülről jött felállítástól támadt, mivel tehát józanul nem is kell foglalkozni, mert egyoldalúság, részint azon elterjedt balítéletből, mintha a kamarák nem egyébért állítottak volna, mint a nép viszonyait kémlelni, s a kormánynak adatokat szolgáltatni, melyek alapján az adó emeltethessék. Ezen téveszme volt az oka (melyet pedig mint minden rosszat, hamarabb hitt az a nélkül is gyanakodó nép) hogy a kamarák által kért statistikai adat-gyűjtésre alig egy-két

felelet jött, de az sem teljes, a vidéki városokból. A kormánynak ide is benyuló gyám-viszketege, sőt inkább a biztosoknak minden nyersebb kifejezésre következő beavatkozásai okozák, hogy kereskedőink a kamarák tanácskozásiban részt venni vonakodtak, habár meglettek volna is győződve kívánatosságukról. Így azután nem csoda, ha még tagjaik is szenvedtek ezen népszerűtlenség következei miatt. E bajon azonban csakhamar leendő segítve, mihelyest az alkotmányos szellemben újra szerveztetnek a kamarák.

Mi az adópótléket illeti, az bizonyára csekély volt, és teherképpen nem volt tekinthető: — — de új faj volt a már ugyanis egész tucatra tölt rubrikák elnevezései között, pedig ki ne tudná, hogy a nép a sokféle nevet csak azért állítá behozottnak, hogy a calculatióval ismeretlen embert a hivatalnok urak annál könnyebben megcsalhassák. Sok kereskedelmi kamara pedig revezetes összegeket takarított meg e krajcárosjövedelmekből, és ismeretes, hogy a ministerium szegült nyakasan ellene, hogy a temesvári kamara 10,000 ftnyi tartaléktőkéjével reáliskolát ne alapítson.

(Vége következik.)

Ötevényi.

Külföldi levelek.

VII.

Róma. (A caesarok palotájának romjai, Basilicák, paloták, monte Pincio, nyilvános térek, obeliszkok, emlékoszlopok sat.) Visszatérvén a catacombákból, ugyanazon utat követém, a melyen jövök; mert fölakartam még menni a mons Palatinusra, hogy lássam a caesarok palotájának romjait, és körültekinthessek a régi Romának egykoros gazdag, népes és hatalmas, most elhagyatott, népetlen és kopár vidékén. Szép nyári idő volt, s a nap égető sugarai keményen megtűztek a márványtöredékeken, melyek most lábaim alatt heverték, míg lelkemben a multak emlékein tündödvén, Augustus, Tiberius és Nero korára gondolék; kinek híres arany háza, messzekiterjedő tavaival és ligeteivel éppen ott állott, hol én most az emberi nagyság és dicsőség semmiségét méregetém. Az egykor illatos kertekben most tengerit és burgonyát termesztenek, s a caesarok palotájának romjai szénapajtául szolgálnak. Oh emberek! azért hódítottátok-e meg tehát a világot? azért zsaroltátok-e össze a föld minden kincseit, hogy hiuságtok omlodványin a barmokkal osztottatok? . . . Le nem irhatom az érzést, mely keblemet ezen pillanatban szorongatá; mert Romában létemkor sehol úgy elfogulva nem valék, mint a catacombákban, s a caesarok palotájának romjain; honnan legszebb kilátás nyilik az eredeti hét halomra, s az akkori városrészekre. Elöttem állott a mons Coelius, jobbra esett az Aventinus, balra az Esquilinus; ezután jön a Viminalis és Quirinalis, s a csoportozatot bezárja a Capitolinus. Midőn ezeken széttekinték, eszembe jutának a jeles Müllernek szavai, ki romai történetét, így fejezi

be: „Theilnehmend sahen wir die hervorarbeitenden geringen Anfänge Roms; mit Bewunderung die siegreiche Freiheit; Abscheu erregte der Verfall; der Untergang war traurig.“

Felforgat a nagy századok érc keze
Mindent, ledölt már a nemes Ilión,
A büszke Carthago hatalma,
Róma s erős Babylon leomlott,

énekli a halhatatlan Berzsenyi; s a mit ő magasztos ihlettséggel énekelt, azt én a caesarok palotájának romjai közt, kezeimmel érintém, és lábaimmal tapodám.

Innen, egyenes uton, szent János laterani basilicájába menék, melynek ezen homlokirata: „Sacrosancta Lateranensis Ecclesia, Omnium Urbis et Orbis Ecclesiarum Mater et Caput“, nagy jelentőségét és tiszteletét mutatja. Sz. Péter templomában a pápa az egyház feje, sz. János laterani egyházában Roma püspöke. Ez a romai patriarchatus széke, melyet nagy Constantin alapított, és miután többször leégett, a pápák buzgalma ismét helyreállított. Mit természetesen nem tehettek volna, és nem tehetnének, ha az olasz nemzeti egységért rajongók akarata szerint, világi birtokaiktól megfosztatnának. És ha ez még is meg fogna történni, bizonyosak lehetünk benne: hogy úgy az ő, mint a keresztény Romának még azon emlékei is, melyeket eddig a pápák kiváló gondnal és nagy költséggel fenntartottak, nem sokára romokba fognak omlani. A basilica keresztalaku. Elöl félkörben mozaik művek vannak; közepén, négy gyönyörű sienit oszlopon, mennyezet a sir fölött, melyben sz. Péter és sz. János apostolok feje vagyon temetve. Ez képezi a főoltárt. A basilica hajójában, két oldalról, hat és hat colossalis szobor, fehér márványból, a tizenkét apostolt személyesíti. A basilica egyes részleteinek leírása igen messze vezetne: még is anélkül, hogy hosszadalmas legyek, meg kell említenem a baptistoriumat, mely nagy Constantintól vette kezdetét, nyolc veres porphyr oszlopon nyugszik, és közepén hasonló keresztkuttal bir; továbbá a Torlonia kápolnát, mely egyszersmind ezen hercegi család sirboltja, fehér és sárga márványból, ritka fényvel, gazdag aranyozással. Miként a fölírások mutatják, atyjoknak Jánosnak, és anyjoknak Annának, kegyeletes fiai állították 1850-ben. Marinus, Karolus, Alexander, Torlonia, Pientissimi P. P.

Az atyai sirbolton ezt olvasám, az ajtó baloldalán:

Summa. Ingenii. Acie.
Luculenta. Patrimonia.
Constituit.
Principum. Q. Prosapia
Domum. Illustravit.

jobb oldalán:

Magnanimus
Solers. Munificus
Pius

Flagrans. Sui Desiderium
In Terris Reliquit.

Az anyai sirbolton, az ajtó bal oldalán.

Consideravit
Semitas
Domus Suae.

Jobb oldalán:

Laudent. Eam
In. Hymnis
Opera. Eius.

A laterani basilica mellett van a laterani palota; és ebben igen érdekes régiségek a keresztény és pogány időkben. Az egyik Museo Christiano, a másik Gregoriano név alatt ismeretes gyűjtemény. Igen szép mozaik művek, padozatok, — különösen az athletákat ábrázoló, — Caracalla fürdőiből.

A basilica és palota előtti téren, a legnagyobb aegyptusi obelisz Romában, veres granitból vágatott, és talapatán kívül 99' magas. Képiratait átengedem a nyelvészeknek, én csak a latinokat igtatom ide.

Nyugotról:

Pl. Constantinus
Maximus August.
Per Crucem
Victor
Christianae Fidei
Vindex Et Assertor
Obeliscum
Ab Aegyptio Rege
Impuro Voto
Soli Dicitum
Sedibus Avulsum Suis
Per Nilum Transferri
Alexandriam Jussit
Ut Novam Romam
Ab se Tum Conditam
Eo Decoraret
Monumento.

Délről:

Constantinus
Per Crucem
Victor
A S. Silvestro Hic
Baptisatus
Crucis Gloriam
Propagavit.

Keletről:

Fl. Constantius Aug.
Constantini Aug. F.
Obeliscum a Patre
Loco Suo Motum
Diuq. Alexandriae
Jacentem
Trecentorum Remigum
Impositam Navi
Mirandae Vastitatis
Per Mare Tiberimque
Magnis Molibus

Romam Convectum

In Circo. Max.

Ponendum

S. P. Q. D. D.

Éjszakáról:

Sixtus V. Pont. Max.

Obeliscum Hunc

Specie. Eximia

Temporum Calamitate

Fractum Circi Max.

Ruinis Humo Limoq.

Alte Demersum Multa

Immensa Extraxit

Hunc In Locum Magno

Labore Transtulit

Formaeq. Pristinæ

Accurate Restitutum

Cruci Invictissimæ

Dicavit

A. M. D. LXXXVIII. Pont. III.

A laterani palotához közel van a Scala Santa, melyről azt tartja az ájtatos hagyomány, hogy lépcsői Pilatus palotájából valók; és mivel azokon Üdvözítőnk járt, a 28 lépcsőn mindenki térden állva, és imádkozva megyen föl. Lejövételre melléklépcsők szolgálnak. A kápolna homlokzatán kívülről:

Sixtus. V. Fecit Sanctioriq. Loco

Scalam Sanctam Posuit.

Benn a kápolnában:

Non Est In Toto Sanctior Orbe Locus

Innen egyenes uton a Santa Maria Maggiore basilicába jutunk, melynek hajójában mind a két oldalról, 14 szép joniai márványoszlop, azután 2 granit, és ismét 4 márványoszlop vagyon. Középen az oltárfölötti mennyezetet 4 veres porphir, bronzsal övezett oszlop tartja.

Eddigi irányomat követvén, a sokszor emlegetett Quirinalra menék, mely másként monte Cavallo-nak is hivatik; azon óriási, fehér márványból készült s Phidiasnak és Praxitelesnek tulajdonított lovokról, melyek azt ékesítik. Ugyanezen a téren van ő szentségének nyári palotája és kertje is. Engedelmem lévén, bejártam az egész palotát, és itt láttam Guido Reninek ama felséges Annunziatáját, melyről már előbbi levelemben emlékezém. Figyelmet érdemelnek még a szobák falait díszesítő Goblinféle szövetek; minők: a gazdag halászat, az utolsó vacsora, Krisztus megmossa az apostolok lábait, Krisztus levétele a keresztről sat. A palota erkélyéről, s a kert magaslatáról fényes kilátás nyílik Romára. Innen ohajtanák az olasz egység hősei kihirdetni Olaszország szabadságlevelét; mi magában véve nem lenne rossz, ha az általuk értelmezett szabadság, nem egyetjelentene az egyház szolgaságával! (?)—Ha az olasz király a Quirinalban fog lakni, a pápának el kell hagyni a Vaticanat. Két egyén és két törvény ugyanazon egy városban nem uralkodhatik, mert hogy többet ne

említsek, hiában tanítanak a Tiberis innenső partján, hogy a házasság szentség, ha a tulsó parton azt hirdetének, hogy az csak merő polgári kötés.

(Vége köv.)

Levelezések.

Pest, március 20-án 1861. T. szerkesztő ur! Hazánk jelenlegi átalakulása minden legkisebb részében is érdekeltséget költ, annyival inkább a főváros mozzanatait a magyar nép feszült figyelemmel kíséri, s annak magatartását irányadóul tekintvén, dicsérendő példákkal követi. Nem mondom, hogy nem volnának kivételek, hol részint az önzés, részint a tulbuzgóság szélsőségeivel nem találkozánk; de hol van azon állam, mely a reactio és agitatio mérges növényeitől ment volna! . . . Csodálkozunk-e akkor hazánkon, mely 12 évi sanyargatás után, mohón szívja most az üdítő szabadság dicső legét, s melynek az egész világon talán legtöbb különböző nemzetiségű lakói vannak! . . . s hol egy bukott rendszer minden módokat elkövet, hogy csak aljas céljainak minél több áldozatot ejthessen, hogy a közös anya bukásán vad örömmel nevelsen! . . . De hála a magyarok istenének ezen kiszórt nyilak másnyelvű testvéreink közt nagy részint hatástanul enyésznek el, s ha szinte viszhangra találnának is, együtttartásunk, szent jogaink halálíg védeése által megmenti kedves hazánkat annak nemtője, s mint ezer éven át ugy ezután is csudásan megvédi a magyarok istene! . . .

Azonban nem célozom fejtegetni egy oly elvet és történetet, melyet nálam már többen és avatottabb férfiak eléggé kifejtettek, s a nemzet előtt elmondtak, áttérek inkább a fővárosi élet mozzanataira, melyek ugy vélem a bánsági népek előtt is horderővel bírnak . . . Édes hazánk alkotmányos életének jeleit már nem csak írásban, hanem tettekben is észlelhetjük. A küszöbön álló országgyűlésre folynak a követválasztások az egész országban, a fővárosban e hó elején, Budán pedig 17-én. E napok a testvérváros történetében jó emlékü korszakot képeznek, ha pedig el tudnók felejteti a gyászos 12 évi szenvedéseket, ugy csak az átalános jeles 26 után, 1848-ik év folytatását látjuk annak minden részében. . . . A kitűzött napra a város ünnepies színt öltött, az öt választó kerületeknek kijelölt választó épülete valóságos méhköpühöz hasonlított, melyben a szabaddá lett polgárok szorgos méh gyanánt jártak ki s bé szavazati nyilatkozatukat illető választottjuk részére adni. A város csaknem minden háza, a Duna parton levő hajók árbocai, a rajtok lengő nemzeti zászlók által büszkén tudaták az idegennel, hogy a fővárosban nagy nap van, egy régen nélkülözött nagy nap, melyet az 1848. év oly dicsővé tett a magyarnak! . . . A belváros polgárai egy lélekkel választák el maguknak képviselőül hazánk jelenleg egyik legnagyobb fiát Deák Ferencet, míg a Lipótváros az érdemekben dus Szalay Lászlót, a Terézváros a jeles Goróvét szavazati többséggel, s a Józsefváros a korteskedés némi árnyalata mellett, legjelesebb irónk Jókai Mór ellenében szavazati többséggel a Stáncsics peréből, és tüzes elragadó szónoklatairól szinte ösmeretes Szilágyi Virgilt . . .

Mily elkeseredésre nyujt alkalmat, hogy ha két ellenkező véleményű ember is kedvenc állításában az ellentél által akar megcáfoltatni, hát midőn két jeles ember pártja egymás szemébe néz, mily érzések kelnek ott a keblekben, arról legjobban meggyőződhetett az, ki a nemzeti muzeum udvarán az egész választást féltelenos figyelemmel kísérte. Nem volt elég az, hogy a választói joggal bírókon kívül sok száz ember, s a tanuló ifjuság egy része, minden Szilágyi pártján levőnek fülebe dörögte a Jókai nevet, hanem tulbuzgóságában utoljára a színházi tetszési nyilatkozatok is életbe léptek, s nem kis indignációval fogadtatott, midőn magok a színházi tagok is Egressy, Udvarhelyi és Szerdahelyi, Felekin kívül

Szilágyinak voksoltak, melyért azután ott melegéhen szembe, meg is kapták a pecsovics melléknevet . . . A Jókai párt 200-al kisebbségben maradván 600 szavazat ellenében, az előrc elkészített nemzeti lobogó alá gyűlt, s levett főveggel, még a muzeum udvarán énekelte el, hogy megfogya bár, de törve nem . . . mely után az ünnepélyes menet a tisztelei legmélyebb kifejezésével vonult Jókai lakása elé öt hódolatukkal megtisztelendők. Biztos forrásból tudom, hogy Jókainak csak korábbi föllépés, egy pár ügyes szó és kortesébe került volna megválasztatása, de mind ezt jellemével ellenkezőnek találván, annál dicsőbb győzelmet nyert . . . Különben országos érdemeit ennél dicsőbb pályával nem jutalmazhatta volna meg Pest, mint azt most már Baranya megye, fiai büszkeségére, meg is tette. . . De általában hazánk a dicsőség e részben is, mert oly európai hírvírói vannak, kiket dicsőíteni akarván, a legszebb pólcra méltatott! . . .

Kevés napokkal ezután egy nagy napra viradánk. Március 15-ke volt! Mily nagy emlékek köték e naphoz az egész hazát, s különösen a sokszor sujtolt fővárost. . . Voltak kik e napot már előre is vérszínben és szuronyerdők, bombahalmak között képzelték, s hogy most a barbár magyar nép a bosszu véres pallosát fogja ellenei szívében forgatni; voltak kik a városban agitációval kezdtek zavart előidézni, de mint azon képzelgés, úgy az ily lázítás is megtört, elenyészett a kor szellemét megértő magyar nép józan jellemén. . . Ellenben voltak, kik a nemzet szívveréseit ösmervén jól, e napon tüntetéseket, vagy legkisebb eláruló jelt sem vártak, mint hogy nem is lett, bárha a hazával együtt, a fővárosnak is ezen nap emléke örökre gyászbetűkkel van szíve mélyjébe vésvé. Nem lehet elég dicsőretet mondani a városi előljáróságnak, mely az új polgári rendörök felállításával tettel, szép szóval a legszebb rendet eszközölte úgy ekkor mint a követválasztásnál is, hol fegyver nélküli városrendörök ügyeltek a rendre . . . valamint a legjobb éberséggel és renddel ügyelnek most is . . . Valóban jól esik most látnunk azon vörösesakós fickókat a bukott rendszerű policei helyein, kiknek kereszt fehér szíjja is már undokító hatást gyakorolt reánk; úgy látszik, hogy még talán szükség van reájuk, addig istőlünk háborítatlanul strázsálják önmagukat, de csak gondolom, hogy már most nem fogják olyan könnyen a Királyi nevet Garibaldira változtatni! . . .

A legutóbbi vasárnap, ikerfővárosunk Buda ülte szellemi ébredésének nagy napját. Már korán reggel mind a pesti, mind a budai lánchídfőnél népcsoportozatok voltak láthatók, kik a Budán tartandó követválasztás eredményére várakoztak; a választás a vár, Taban és Krisztinaváros részéről a Krisztina-városban levő Horváthféle nyári színházban, s a viziváros, Ujlak és Ó-Buda részéről pedig a viziváros egyik középületében történt; 10—11 órakor a Krisztina-városban a választás közakarattal hazánk egyik nagy fiát báró Eötvös Józsefet tisztelék meg, míg a többi városrészbeli szavazati többséggel Andorfy ellenében a jeles ügyvéd Balássy-t választák meg országgyűlési képviselőjükül. Valóban meghatólag hatott Pestre, hogy Buda jobbára német ajkú polgárai minő lelkesedés között választák el a mélyen tisztelt bárót, kinek 5 ló által vont kocsiját valódi diadalmenetekkel kísérték lakásáig, nem is említve, a város ünnepies földszítését, a házakon lengő zászlók ezerét, s az ablakokban diszló drága szőnyegek jelentőségét, elég az is hogy saját szemünkkel győződünk meg, hogy a lelkes budaiak, nyomtatott ivekről, levett főveggel énekeltek a Szózatot, s a nap hőse előtt lovas bandérium s gyalog zászlók léptettek, az öt ló sörénye nemzeti szalagokkal volt ékítve, míg azokat négy budai polgár nemzeti szín szalagon gyalog vezette zajos éljenzések között a nagy férfiu Pesten levő ujtéri lakásáig, hol a Szózat ismét a több ezerre gyűlt néptömeg által levett kalppal énekeltetett; erre a mélt. báró ur lakosztálya ablakából köszönné meg a budaiak által véghez vitt tiszteletet, minek jelül a számára készített gyönyörű zászlót ablakában kitűzven,

tolmácsolá az egybegyűlt scregnek, lelkének boldogító örömet . . . E kitörülhetlen emlékü nap után f. hó 19-én az az Józsefnap estvéjén, mintegy varázsütésre, 600 fáklyavívó által a budai polgárság újra nagyszerű hódolatát mutatá be b. Eötvös Józsefnek! Nagyszerű látványt nyújtott a Budáról Pestre áthuzódó fáklyásmenet, mely a zene játzsása, a Szózat éneklése, s az ezereken felül levő nép kísérete mellett, az ezeregyéjszaka egyikét varázsolta örömtől könyvelábadó szemek elé . . . A díszmenet a báró ur lakása előtt, levett főveggel éneklék el a Szózatot, mire az ablakon feltűnő zászló és birtokosa megjelenése után, rendítő háromszoros éljen reszketteték meg a levegőt, innét az összes menet, a szinte Pesten lakó Balássy tisztelei meg hódolatával, míg mind-két helyütt kölcsönösen jeles szónoklatok voltak hallhatók; megjegyzendő, hogy a rendfőntartására a menetet elől, hátul városi gyalog és lovas darabotok rekeszték meg; úgy beszél, hogy itt is a katonai policei akart gáncoskodni a fáklyás zene miatt, mely a város erélyes föllépése által meghiusult.

Jelenleg tehát nincs egyéb hátra mint az országgyűlés életbe lépése, hol a nemzet választottjai kellő mértékben hálálják vissza azon bizalmat, mit bennök a nép szelleme hitt! . . . Az országgyűlés melyik helyeni megtartásáról még most sem vagyunk bizonyosak, az előkészületek mind Budán, mind Pesten folynak, így tehát úgy látszik a körülményekre legtöbb számítás esik . . . A budai országházban rögtönzött felsőházi terem korántsem olyan mi a nemzet hiuságát kielégítse, de szűk voltára sem olyan, hogy abba számosan feresessenek, ennél már méltóbb, magasztosabb a muzeumi díszterem, míg az alsóház számára Pestnek sok palotája közül csak fog találkozni egy, mely a hősegre is kielégítő volna; úgy hallatszik, hogy a Lloyd-teremben már is folynak az előkészületek, de a felsőház számára! . . .

A tudományokört nagyon foglalkodtatja most a magyar academia palotájának terme, egyik rész ajánlja a byzanti, a másik a goth, s a harmadik a magyar építészeti eredetiségét. Alkalmam lévén az eddigi eszmecsereket figyelemmel kíséreni, magam is az őt magyar építészeti izlést pártolom, bárha ez, igen tisztelt academistánk Henszelman ur nyilatkozata után nincsen, igen csodálkozom, hogy meg nem emlékezett azon általa is nagy részben szerkesztett magyar „hazán és jelen“ című képes Albumra, mely 1847-ben Szeremley által lön kiadva . . . Én ezen albumban egy igénytelen képet láttam, mely a magyaroknak, Magyarországbai bevándorlásuk előtti 3-ik hazájukban levő a Kuma vize mellett Kis-ázsiaiban fekvő ősi nagy Magyar vagy Madsar város romjait képviseli, mindenesetre a magyar academia teendői közé volna sorozandó, va jon ezen rajz eredeti, meglevő romot ábrázol-e, vagy csupán, régi leírások olvasása után rajongó agy szüleménye; ha való lenne úgy minden esetre leg-alább jobb vázlatában, eredetiségéért is a nemzet egyik részét megnyugtatná a felől, hogy nekünk mégis volt őt építészeti izlésünk bárha párducos őseink jobbára sátorok alatt táboroztak! . . . Azonban ezt sem lehet egészen hinni, mert már Priskus szerint Atlának karos sáncokkal erősített favára volt, mely élőfakkal körül plántálva kup-dombon magaslott; de jelenleg is a keleti népek, kikkel majd nem egy törzsből származunk mint a cserkeszek, törökök és chinaiak, hiven megtarták ősiépítészetiüket, melyek nekünk ha némi eltéréssel is, de hiven mutatják az utat a melyen őcink építészeti izlését fölfedezhetjük . . . Miután e részben a közvéleménynek szabad tér van engedve, meglehet, hogy ügyavatatlanul szóllottam, de az igazság és hazám szeretete érdekében, honfui kötelességemnek tartám . . . Én nem mondok ellent a goth építészetnek sem, a mi a szép izlést illeti, mert hol voltak annak szebb példányai mint éppen hazánkban, hol most fájdalom, azokat a duló harcok miatt jobbára csak romokban szemlélhetjük; de azonban még most is maradt fel egy pár példány, melyeknek remek építészete csodálkozásra gerjeszt, mint a melyek őseinknek ezen izlés iránti előszeretetükről tanuskodnak, s mikre nagy mennyiségű pénzt pazaroltak; nem

említek mást csak mint a Henszlmann ur által észlelt kassai sz. Erzsébet egyházat, a nagybányai sz. Istvánról nevezett templomot, és a mostan reform. birtokban levő sz. Máriáról nevezett Nyir-Báthori zárda-templomot, melynek menyezétét, egy pár évvel ezelőtt ottan szállásoló tűzértiszt vizsgálván, azt meré állítani, hogy oly merész építészetet kőhálózatot menyezettel, a műemlékek hazájában olaszthonban sem észlelt! . . . A mellette levő zárda, egy botrányos történet miatt a nép dühe által romba dőlt, s most a majdnem pusztán álló templom mint a kenyérmezei diadalban szerzett préda siremléke, dicsőíti az egykori Báthory nevet! . . . Azonban bocsánat t. szerkesztő ur hogy a tárgytól ennyire elragadtattam a mult idők tömkelegébe, de ne vegye önzésnek azt se, hogy e részben szerény nyilatkozatomat lapja utján nyílt térre bocsátám, miután az ezen hazai ügyünket idegen jellegek miatt féltő érzemény milliókkal közös. . . .

Végül: egy kis indignatióval olvastam a Delejtű 10-ik számában Kakasvári Fábían, csizmadia név alatti közlő ur azon megjegyzését, hogy a gyógyszerészeket hiba volt az 1848-ki országgyűlésnek követválasztói joggal fölruházni, mellőzve a folhozott apró sértegető kitételeket, a tiszt. közlő urat a művelt külföldre utalom, hol a gyógyszerészek minő polgári állásban vannak, s vajjon a 48-ki törvényhozók nem tekintették-e inkább a jövőt mint a multat? s illik-e nyíltan egy osztályt lealázni, a midőn egymást testvériesen szeretni tartozunk? ellenségeinknek megbocsátani? s a gyengébbeket segíteni kell? . . .

Ha valakinek személyes visszatorolni valója van, meglehet egy gyenge jellem, van-e szabadsága egy köztisztviselőben álló osztályt tekintet nélkül a pályához kötött árnyoldalak miatt ledorongolni? . . . én részemről legalább így nem tettem volna! . . . *) Ellenben a Delejtű 12. számában, véleményéhez csatlakozom, s csakis hazafias érzületet látok abban, hogy Ugoosa megye indítványa folytán ily bizonytalan időben a megyék követeiknek utasítást adjanak; szükséges, mert a magyar, — fájdalom! — enyhébb körülmények között is csalódott, sokszor tulajdon testvérében is! . . .

Pest városa részéről a napokban tartatnak a tisztujtások, crős reményem van, hogy a válságos idők beálltával kormányra szállított, megkísértett hűségű polgárok nagyobb részint a választók kedvező bizalmában fognak részesülni. . .

Színházunkban jelenleg több új darab jött szőnyegre, miknek koronáját a szellemes gróf Batthyányi Arthurné „Honfoglaló“ című drámája; s koszorús zeneszerzőnk Erkel remekműve „Bánk bán“ képezendik . . . Műértők állítása szerint Bánk bán zenéje nem mulja fölül Hunyadi Lászlóét, azonban kivételére nézve vele egy arányban áll.

Hazai közintézetek, főbb iskoláink előljárói méhszorgalommal édes anyai nyelvünkön gyűjtik és osztják a tudomány mézharimatát; nagyszellemű hazánkfiaiak emlékét örökítő aláírások nagyba folynak, s a nemzet önművelődése minden részben szemlátomást virágoztat, s mint a 100 éves Aloé virágzásában, a művelt világ bámulata közt, óriási lépéseket halad . . . Legyen is vélünk a hit, szeretet s remény

*) A kérdés értelme nem az volt, mintha Kakasvári Fábían nem akarná a gyógyszerészeket választói joggal fölruházni, a mit józanul nem is lehetne megtagadni, hanem hogy ily mesteremberek is lehessenek választók, a kik az egy legénynyel való dolgoztatásra vonatkozó feltételnek nem felelhetnek meg. (Szerk.)

mind örökké! s ne hagyjuk el önmagunkat, mert megvagyom irva: „elvész az én népem, a mely tudomány nélkül való!“

O . . . th P . l .

Torontálból, 1861. március 21-én. Sokat irtak már az ujságokban a néhai módosi járásbírósról; a többek között: hogy bizonyos Márkovits cs. kir. tollnok a csendőrök házi-butoraiból befolyt pénzeket magánál megtartotta, — a kémenyseprő pénzét behajtván, annak azt kiadni vonakodik sat. de az új módosi kerületről még senki meg nem emlékezett, pedig onnan is lehetne írni: — én tehát fájós szemmel tollat ragadok, s egy tényt írok: Megtörtént a módosi kerületben is az illető szolgabíró és esküdt urak felügyelete alatt a bíró és jegyzőválasztás, — a megye határozata ellenére azonban, — Stefanfelden, Csávoson, Surjánban és Kanakon oly jegyzők hagytak meg, — kik a törvénykezési nyelvben egészen járatlanok, — nem hozom hazafiságukat azért kétségbe, meg hogy a megbukott rendszer által helyezettük oda, — hogy cseh- és morva születésűek, s hogy Kriegsdauerek és csendőrök voltak, hanem alkalmatlanoknak tartom őket azért, mivel a németen kívül más semmi nyelvet nem értenek, holott ezen kerületben a törvénykezésin kívül még vagy két nyelv szükséges; a felosztott politikai hatóságtól több irnok és díjnok még ottan kenyér nélkül lézeng, és vajjon nem jobb lett volna-e ezeket alkalmazni, kik azonkívül is, hogy majdnem mind hazánkfiai, de még a mellott több nyelvekben is járatosak.

A kerületbeli egy pár szegény sorsu honvédről említést sem teszek, hisz ez a nép egy elszigetelt külön Casta, ki nem hogy kezet nyalni tudna, de még bökolni sem képes — pedig jelenleg itten ez a legnagyobb erény, — no de különben is ezen népfaj az elmúlt 11 év alatt, úgy hozzá szokott már a várbörtönhöz és nyomorhoz, hogy egy jobb-lettről még képző tehetsége sincsen. Ω

Német-Sz.-Péter, március 15-én. Midőn a nép rokonszenvét az alkotmányos intézmények iránt kétségtelen jelekkel kitünteti, ezt bár mennyire megszokott dolog legyen az, soha sem kell méltánylás nélkül hagynunk. Községünk ma szintén volt a közélet oly tanuja, minő ily örvendetes módon rég óta nem lehetett. Ugyanis értesülvén, hogy a járás főszolgabírája e nap először jelenik meg községünkben, lovas banderium ment elejébe, mire ennek és a községi előljáróság kíséretében vonult be a faluba, hol a község-háznál a helybeli honoratiorok és a lakosság által, élükön az esperes ur, nagy éljenekkel fogadtatott. A tisztelt főbíró üdvözlő szavai után, a nép előljárósága iránti megelégedését fejezte ki, minél fogva ezt ujjal megválasztá az eddigi jegyzővel együtt. Erre az illetők az alkotmányos esküt tevék le, azután régi szokás szerint áldomás következett. Megemlékezett a nép 1848 március 15-ik napjáról, mely az ő sanyaruságának véget vetett. Küldöttség ment tehát a helybeli esperes urhoz, megkérvén őt, hogy e dicső nap tiszteletére este felé Tedeumot tartani sziveskedjék. A jó indulatu kérésnek helyt adván a derék esperes ur, az isteni tisztelet legnagyobb szertartással ment végbe, a nemzetörök üdvözlő lövései mellett. Este barátságos estélyre találkoztak a honoratiorok a jegyzőnél, hol vig felköszöntésekben nem volt hiány, de ahol a volt 15 március lelkes szerkesztője egészségére is üritetett egy pár pohár.

T Á R C A .

Temesvári ujdonságok.

* Temes megye főispánja némethi Damaszkín János következő kiáltványt intézett Temesvármegye lakosaihoz! „Egy szabad és alkotmányos honpolgárnak a legszentebb joga az, mellyel a törvényhozásban részesül; e magasztos jogot gyakorolják a polgárok akkor, midőn a képviselők választásában részt vesznek, és ekként hazánk felvirágzására a népek sza-

badsga, nyugalma s a családok jóléte felett intézkednek. Sajnálokva értettem, hogy a rossz akaratnak számos helyen, különösen a moravicai választó kerületben sikerült a választókat magasztos joguk élvezetétől elrémitni az által, hogy a választók öszveírását a földművelők előtt: hol mint az eltörült urbériség visszaállítására vezető ármányt, — hol mint a joggyenlőség és közteherviselés ellen intézett cselszövényt, —

hol mint új adók léptetésére intézett törekvéseket, — hol mint a fegyverfoghatók összeírását, — hol mint a nemzetiségek elnyomására és elárulására vezető fondorkodást gyanúsítani iparkodtak. Keserű tapasztalatok évszázados példái tanúsítják: hogy a népszabadságnak legelszántabb elleni mindig az átalakulás válságos helyzetét szokták felhasználni arra: hogy a társadalom különféle osztályaiban bizalmatlanságot ébresztve, a bizalmatlanságot gyűlöletté érleljék, és így a meghasonlott nép közt támadt szakadásban az alkotmányos szabadság sirját lelje. Midőn Ő Felsége által e megye kormányával megbizattam, megnyugtanni kívántam a kétkedőket és megelőzni óhajtottam az aggodalmakat, s e célból nyilvánosan hirdettem a megyei lakosságnak, hogy az 1847/48. évi IX. t. c. alapján megszünt urbér, a VIII. t. c. alapján életbe lépett egyenlő adó és közteherviselés s a megalapított egyenlőség a törvény előtt; — a törvény által biztosítva, a királyi szó által ismételve s megerősítve, a nép vérében meggyökerezve mint a civilizációval haladó humanitás vívmányai viszszavonhatlanul főnmaradnak örök időkre. Előgségesnek véltem e nyílt felszólamlást arra, hogy ellenében a rágalom és ármány allatomos fondorkodása elnémuljon, vagy ha ismét fölmerülne, meghallgatást ne találjon. De a moravicai választó kerületben fölmerült kétségek tanúsítják, hogy hirdetemem omléke elenyészett. A választók, kik Moravicán a választmány előtt megjelentek, nyíltan bevallották aggodalmaikat, melyeket bennük alkotmányos szabadságunk elleni ébresztettek. Mint e megye főispánja kötelezve érzem magamat hason tévedések megelőzése végett újból kijelenteni és kihirdetni: hogy az urbér teljesen s örök időkre megszünt, — a közteherviselés minden honpolgárra egyenlően kimondva, s visszavonhatlanul el van rendelve, — és hogy a nemzetiségek ügye és ezek különféle igényei az országgyűlésen a népek javára s megelégedésére fognak kiegyeztetni, s a közös szabadság, jólét s ezen alapuló jövő boldogságunk nem igényel tőlünk egyebet: mint tiszteletet a törvény iránt s bi-

zalmat a gondviselésben s önmagunkban. Fölhivom tehát e megye lakosságát újból és ismételve, ne hallgasson azonlatomos rozindulatu cselszövökre, kik a népet jogaik vagy nemzetiségük veszélyeztetésének ürügye alatt nyugtalanítani iparkodnának! — ezek a közös szabadság elleni, a népek árulói. Van e megyének tisztikara, hon- s emberszerető férfiakból, a nép befolyásával választva. Ha kétség, ha aggodalom ébred a polgárok közt, forduljon mindenki bizalommal a tisztviselőkhöz, forduljon hozzám; a bizalmas kérdés nyílt fölvilágosításra fog találni, s a kölesönös bizalmon s ebből eredő egyetértésen fog székelni a hon alkotmányos szabadsága! Kelt Temesvárott 1861. évi március 19-én.

* Tegnap szerb községünk óhíttü tagjai a kálócai nemzeti congressusra Csernovics Péter urat választották követül, — a szándéklott fáklyás zene az ünnepeltnek megemlékezése miatt elmaradt.

Nyilatkozat. Alulirt ezennel kijelenti, hogy a Temesvarer Zeitungban „S—ch“ és „—ch“ jelvények alatt megjelent cikkek nem tőle származnak. Temesvárott március 21-én 1861.

Schlauch Lörinc.

Távirati sürgönyök.

UJ-ARAD, 1861. március 26. d. e. 11 óra. Pesty Frigyes, ki tegnap e kerület községekben banderiumok, zászlók és zenéikkel fogadtatott, ma közfelkiáltással országgyűlési képviselőnek választatott. Estére fáklyásmenet és disztrakoma.

KIS-BECSKEREK, d. u. 1 óra. Felkiáltás útján e kerület Manassy György urat választá követnek.

RITTBURG, déli 12 óra. Négy jelölt között Popp Vince szoigabiró választatott képviselőnek.

ORCIFALVA, d. e. 11 óra. Ónossy Mátyás ur e kerület országgyűlési képviselője.

U. i. A lippai, rékasi csakovári és moravicai választásokról még nem értesültünk.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

Szerkesztői jelentés.

Polgártársaim bizalma által rám ruházott új tisztem a haza fővárosába szólítván, lapom szerkesztésének folytatását Ötevényi lön szives elvállalni, miért is a szellemi rész pártfogóit baráti tisztelettel kérem, magukat vele tenni érintkezésbe, míg az anyagi üzletet Hazay Vilmos ur kezeli. Temesvárott március 27-én 1861.

Pesty Frigyes, a Delejtű kiadó-tulajdonosa.

H I R D E T É S E K

A hitelintézeti sorsjegyek 12-ik húzása már

f. é. april 2-án

történik.

E sorsjegyekből az említett húzásban 2100 sorsjegyek összesen 563,800 forinttal ausztriai értékben huzatnak ki.

Főnyeremények . 200,000 ft.

Melléknyeremények 40,000 ft.

20,000 ft. sat.

Legkisebb nyeremény 130 ft.

E kitűnő sorsjegyek kaphatók a) kevés előpénz letétele mellett b) készpénzfizetés mellett a legjutányosabb áron

Gotthilf Ferenc fiai

váltószobáikban Temesvárott,

hol szintén mindennemű állami ipar és sorsjátéki papírok, valamint arany- és ezüst pénzek, a legjutányosabb áron eladatnak és megvétetnek. Vidéki megrendelések a legpontosabban teljesítetnek.

Csanád káptalani Sáagh Parác jóságban ispányi allomásra egy alkalmas egyén felvétetik.

Temesvárott 1861. március 16-án.

Gabriel József,

Dékán-kanonok.

22. sz. (2—2)

A józsefkülv. ros potykautcájában fekvő $\frac{236 \text{ régi}}{253 \text{ új}}$ számú ház, kerttel együtt, egészen vagy részletekben bérbe adandó. Utasítást ad

szerkesztőségünk.

24. sz.

Hizott göboly eladás.

(2—3)

A topolyai pusztán, Detta mellett, Temes megyében, 33 darab tökéletesen kihizott nehéz göboly áll eladásra készen. Tudakozódhatni Dettán 78-ik számú házban.